

דבר העורכים

אנו שמחים להביא לפני הקוראים את הגיליון השמיני של כתב העת המקוון "**הגירה**". כרך זה, כולל שבעה מאמרים הדנים בנושאים שונים. הציר המשותף לכולם הוא הדיון בהיבטים השונים של הזהות: חברתית, תרבותית, מקצועית, אתנית ולאומית. דיון זה משקף את האופן שבו יכולים פרט או קבוצה בעידן העכשווי, ליצור את מערכות המשמעות בכוחות עצמם ולבחור את זהותם. הוא גם מאיר תהליך תמידי של כינון זהויות מחדש, כתוצאה מאינטראקציות של יחידים וקבוצות עם ה"אחר"/ה"אחרים" על-פי תפיסתם.

שני המאמרים הראשונים בוחנים את היווצרותן של זהויות דואליות בקרב קבוצות מהגרים בישראל. זהויות אלה מושרשות בזהות אתנית ייחודית מצד אחד, ובזהות קולקטיבית ישראלית מצד שני. מאמרה הפותח של **רחל שרעבי** - "פרשנות מחדשת למסורת אתנית של יוצאי כורדיסטאן בישראל" - עוקב אחר תהליך הניעות של חגיגות הסהרנה, שהן חגיגות אביב מסורתיות של יהודי כורדיסטאן, אל המרכז התרבותי ואת התהליך הסינקרטי המתמיד של חידוש הפרקטיקה המסורתית. היא מסיקה שהדינמיקה הזו מדגישה את החירות האנושית בעיצוב המסורת, דהיינו בבחירת היסודות שמהם נבנית הזהות, ורואה בפרשנות הדיאלוגית שבני קהילה מסורתית מנהלים, ביטוי להתנגדות.

מאמרו של **דניאלה אריאלי, יעל סקורקוביץ' ומרים הירשפלד** - "מפגשים אתניים במרחב האקדמי: חגיגת הסיגד כמשא ומתן על כללי המשחק" - מתייחס אף הוא למסורת טקסית המנסה להשתלב במרחב החברתי ואף לשנות את כללי המשחק בו. המאמר עוסק בחקר אירוע שהוקדש במכללה אקדמית לחג הסיגד – חגם של יהודי אתיופיה. המחברות טוענות שהמארגנות, סטודנטיות ממוצא אתיופי, ביקשו באמצעות הטקס להנכיח סמלים אתניים של תרבותן בקמפוס, ולהפוך ממודרות למנהיגות המשפיעות על עיצוב סדר היום בו.

מאמרו של **ווביט וורקו-מנגסטו וגבי הורנצ'ק** – "נשירה סמויה ממערכת החינוך בקרב מתבגרים יוצאי אתיופיה" - ממקד את המבט בזהות החברתית. המאמר בדק בקרב תלמידים ממוצא אתיופי היבטים של נשירה סמויה, שהיא מצב של היעדרות תכופה ממערכת החינוך או נוכחות פסיבית בכיתה. הממצאים מצביעים על תפיסת אפליה קבוצתית ואישית מצד מערכת בית הספר ועל החשיבות של פיתוח תוכניות השתלמות למורים ותוכניות התערבות הטרוגניות לתלמידים שתעסוקנה בחינוך לרב-תרבותיות.

אורלי אלשיך במאמרה "הסנדלר הולך יחף: חוויותיהן של קלינאיות תקשורת עולות חדשות בדרך לבניית זהות מקצועית בארץ" - עוסקת באופן שבו מהגרות קלינאיות תקשורת בונות את זהותן המקצועית והחברתית במערכת החינוך במדינה חדשה. באמצעות מחקר נרטיבי, המתרכז ביצירת משמעות וזהות, המחברת מציגה תהליך רב-שלבי שעברו המהגרות במשך שנים, בדרכן להגשמת חלומן לעבוד כקלינאיות תקשורת בארץ. קצב השתלבותן דומה אך ייחודי ותלוי באפיונים אישיים.

שלומית לנדמן במאמרה "מהמראה האונומסטית: שיקוף ההתגבשות התרבותית במגזר היהודי בישראל" - מנתחת קורפוס של שמות פרטיים שניתנו לילדים יהודים בשנים 1948-2007, במטרה לבחון מגמות של שוני תרבותי והזדהות לאומית של ההורים. מתוצאות המחקר עולה כי ניתן להבחין בשלוש תקופות מרכזיות: שיום על-פי מנהגי הגלות בשנים: 1948-1960, התגבשות

אונומסטיקה ישראלית בשנות השישים והשבעים, והשפעות מערביות בעקבות תהליכי הגלובליזציה, מתחילת שנות השמונים.

מאמרה של **ריבה זיו** - "חלוקת תפקידים בזוגיות בין-תרבותית" - בוחן דינמיקה משפחתית וחלוקת תפקידים בנישואין מעורבים, שבהם אחד מבני הזוג יליד ישראל והשני מהגר. באופן כללי נמצא במחקרה שהמשפחות הבין-תרבותיות לא הצמיחו תוצר היברידי חדש, המוחק את ההבחנות המסורתיות בדפוסי חלוקת תפקידים בין בני זוג.

אפרים דויד במאמרו "אינם עולים, אינם פליטים ואינם מהגרי עבודה: גולים מאמריקה הלטינית בישראל (1973-1978)" - דן בקבוצות של גולים פוליטיים שהגיעו לישראל בזמן הדיקטטורות הצבאיות בארגנטינה, צ'ילה ואורוגוואי בשנות השבעים של המאה הקודמת. לאחר סקירת הרקע החברתי והפוליטי שלהם, המחבר דן במכלול הסתירות הנובעות מהימצאותם של גולים אלה, שרבים מהם לא היו קשורים לישראל או לציונות, ובחלקם אף לא היו יהודים על-פי ההגדרה הדתית האורתודוקסית.

בגיליון כלולה גם הפנייה לנייר עמדה שהוכן על-ידי המכון להגירה ושילוב חברתי במרכז האקדמי רופין יחד עם מכון ERI בנושא: "השמת מבקשי מקלט בענפי תעסוקה רלוונטיים: היבטים כלכליים". בתקופה האחרונה הנושא של פליטים, מבקשי מקלט ועובדים זרים תופס נפח רב בשיח הציבורי והפוליטי במדינת ישראל. היעדר תפיסת הגירה מגובשת ומוצקה במדינה הובלט לאחרונה כאשר מדיניות ממשלת ישראל בנידון השתנתה שלוש פעמים תוך 24 שעות באמצעות הצהרות פומביות שלא תמיד נשענו על תשתית מוצקה של ידע. הנספח בגיליון זה מהווה דוגמה של חומר מחקרי שקול ומעמיק העשוי להועיל לדרג הממונה בקבלת החלטותיו בתחום חשוב ורגיש זה.

המאמרים הכלולים בגיליון זה עברו שיפוט קפדני של קוראים מומחים במגמה לשמור על רמתו האקדמית הגבוהה של כתב העת "הגירה". אנו מבקשים להודות לקוראים שנענו לפנייתנו, ותרמו בקריאה קפדנית ובהערות מדוקדקות לאיכותו המדעית של כתב העת. תודה עמוקה לדורון דגני על השקעתו הרבה כרכז מערכת כתב העת וקהילת הגירה ודמוגרפיה. כמו-כן תודתנו לאליה דמטר, עורכת הלשון ולדנה בוסין, עורכת הלשון באנגלית, שמלוות את כתב העת בעבודה מקצועית מצוינת. מעל לכל אנו מודים לפרופ' גליה צבר, נשיאת המרכז האקדמי רופין על התמיכה המתמשכת שהיא מעניקה לכתב העת.

פרופ' רחל שרעבי
עורכת משנה

פרופ' סרג'ו דלה-פרגולה
עורך ראשי